

BOEKBESPREKING

Gerrit Jan Zwier, 2018. *Zwiers Zwammengids*. Noordboek, Gorredijk. Gebrocheerd, 141 pp. ISBN 978 90 5615 451 6. Prijs ca. 15 euro.

Soms loopt je toevallig tegen bijzondere boeken aan. *Zwiers Zwammengids* is er zo eentje. Gerrit Jan Zwier is een reisverhalenschrijver die reeds tientallen boeken heeft gepubliceerd over de verste uithoeken van de wereld. De titel van zijn nieuwste boek, *Zwiers Zwammengids*, suggereert misschien dat het een populaire paddenstoelen-determinatiegids is. Het gaat echter niet over alleen paddenstoelen, maar vooral over mycologen!

Het boekje bestaat uit 19 korte verhalen, met als basis paddenstoelenexcursies die de auteur meegelopen heeft, en die soms het karakter hebben van een column. De verhalen staan op zichzelf, wat helaas als nadeel heeft dat sommige uitweidingen meerdere keren terugkomen. Zwier vertelt hoe hij de excursies heeft beleefd en wat hij heeft geleerd. Naast zijn belevenissen slaat hij geregeld zijwegen in en vertelt onder meer over namen, paddenstoelen eten, stinkzwammen en erotiek, giftigheid en hallucinogene soorten. Hij gaat uitgebreid in op de rijkdom van de paddenstoelenwereld, de bijzondere soortnamen en eigenaardigheden van mycologen. Hij houdt ons daarbij vaak treffend een spiegel voor. Het lezen van de verhalen is een feest der herkenning. Zo blijken buitenstaanders ons dus te zien! Eigenaardigheden als wandelsnelheid, kleding, leeftijd, soortenkennis en afkeer van het eten van paddenstoelen komen uitgebreid aan de orde.

Dat Zwier geen paddenstoelenkenner is blijkt al snel in het boekje, dat helaas vol staat met fouten (zelf heb ik er 68 geteld). Veel soortnamen kloppen niet, mogelijk omdat Zwier deze niet goed verstaan heeft of verkeerd heeft genoteerd (bijvoorbeeld Helmszwam in plaats van Hertenzwam). In bijna elk hoofdstuk worden de termen familie en geslacht met elkaar verward. Ook bij andere soortgroepen worden fouten gemaakt. In de Flevobossen broedt zeker geen Steenarend. Waarschijnlijk wordt hier de Zearend bedoeld.

Ondanks deze fouten is het zeker geen slecht boekje. Zwier is een natuurliefhebber en vertelt zijn verhaal, zoals hij de excursies heeft beleefd. Als je met dit gegeven in je achterhoofd het boekje doorleest (en je dus niet stoort aan de fouten) is het zeker lezenswaardig. Ondanks dat het geen traditionele paddenstoelengids is, past het prima in de mycologische boekencollectie.

Melchior van Tweel, Zwolle

BOEK, BOEK, BOEK, ...

Een rubriek, onder redactie van de redactie, met korte meldingen van nieuwe mycologische boeken (sensu lato). Hier geen recensies, de rubriek is slechts bedoeld om u op de hoogte te houden. Vermelde prijzen zijn richtprijzen, zonder (soms aanzienlijke) verzendkosten.

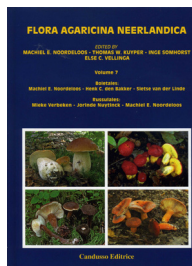
Dörfelt, H. & E. Ruske, 2018. Die pileaten Porlinge Mitteleuropas. Springer Verlag. ISBN 978-3-662-56759-3. 390 pp., zachte kaft. Prijs ca. €40. Determinatieboek met veel foto's (ook details) voor de hoed-vormende Europese polyporen.

Consiglio, G. & L. Setti, 2018. I generi *Hohenbuehelia* e *Resupinatus* in Europa. Uitgave A.M.B. (Associazione Micologica Bresadola), Trento, I. 448 pp., zachte kaft. Prijs ca. €120. Overzicht met sleutels, foto's en beschrijvingen, 2-talig (Italiaans en Engels).

Turland, N.J. & Wiersema, J.H. (eds.) 2018. International Code of Nomenclature for algae, fungi and plants (Shenzhen Code). Koeltz Botanical Books, Königstein, D. ISBN 978-3-946583-16-5. 254 pp., harde kaft. Prijs ca. €58. De meest recente botanische nomenclatuurregels.

Jeppson, M. 2018. Puffballs of northern and central Europe. Swedish Mycological Society, Mykologiska Publ. 8. ISSN 1654-546x. 359 pp., harde kaft. Prijs ca. €62. Sleutels, beschrijvingen en foto's van de noordelijke bovisten en stuifzwammen.

FLORA AGARICINA NEERLANDICA 7

Het 7^e deel van onze fameuze Nederlandse paddenstoelenfunga is in augustus verschenen, in een geheel nieuw format, met kleurenfoto's en Nederlands-talige sleutels (de rest is in het Engels). We hopen in de volgende Coolia een recensie te publiceren. Houd onze webstek (www.mycologen.nl) in de gaten om te weten te komen hoe u het boek kunt bestellen.

Paddenstoelen herkennen met de FloraEuropa-app

Flora Europa heeft een app voor mobiel en tablet uitgebracht waarmee je op basis van zichtbare kenmerken 750 soorten paddenstoelen zou moeten kunnen determineren. Het werkt als een veldgids waarmee je kunt sleutelen op diverse, zelf te kiezen criteria. Je kunt zoeken op o.a. Nederlandse of wetenschappelijke naam, en van iedere soort zijn een of meerdere foto's, een omschrijving met typische kenmerken en informatie over o.a. vindplaats, vindmaand en zeldzaamheid of over de eetbaarheid opgenomen.

De app is verkrijgbaar voor Android in de Google Play store. Voor het gebruik van de app in het veld is internetverbinding nodig.

Flora Europa onderschrijft het plukstandpunt de Nederlandse Mycologische Vereniging.

M E D E W E R K I N G G E V R A A G D

ENQUÊTE VAN NATURALIS NAAR PRIVÉ HERBARIA

Als onderdeel van een Europees project over biodiversiteit en kennisuitwisseling doet Naturalis een oproep inzake privé collecties zoals herbaria. Een aantal van onze leden heeft een eigen herbarium. Omdat ook uw collectie van belang is, verzoeken wij leden met een herbarium om de on-line enquête hierover in te vullen.

Privé natuurhistorische collecties zijn vaak ‘verborgen’ maar kunnen zeer interessante exemplaren van bepaalde taxa of voor een (lokaal) geografisch bereik bevatten, waarmee ze van groot belang zijn voor biodiversiteitsonderzoek. Daarnaast wordt verwacht dat, op Europese schaal, alle privé collecties samen een significant deel van de natuurhistorische collectie als geheel vormen. Het is daarom belangrijk om privé collecties mee te nemen in toekomstige Europese digitaliseringsprojecten. Dit wordt momenteel onderzocht binnen het ICEDIG (Innovation and Consolidation for large scale Digitisation of Natural Heritage) project, welke het ontwerp zal leveren voor de nieuwe onderzoeksinfrastructuur DiSSCo (Distributed System of Scientific Collections), beide gefinancierd vanuit de EU (zie icedig.eu en disco.eu). Deze enquête is daar een onderdeel van.

Met deze enquête hopen we een eerste beeld te krijgen van de omvang, strekking en digitalisering van privé natuurhistorische collecties in Europa. Daarnaast willen we graag weten welke middelen eigenaren van privé collecties nodig hebben om hun collecties te digitaliseren en informatie over hun collectie te delen met anderen. De resultaten van de enquête zullen worden gebruikt om richtlijnen voor de digitalisering van privé collecties op te stellen, een aantal pilot digitaliseringsprojecten uit te voeren en algemene informatie over privé collecties aan beleidsmedewerkers te presenteren. Als we kunnen aantonen dat er vele interessante privé natuurhistorische collecties te vinden zijn binnen Europa, kunnen we pleiten voor het meenemen van privé collecties in de toekomstige digitalisering van natuurhistorische collecties. Het is voor dit doel cruciaal dat u, als eigenaar van een privé collectie, de enquête in zijn geheel invult.

Graag zouden we NMV-leden met een eigen herbarium willen vragen om de enquête **vòòr 17 september** in te vullen. De enquête, die bestaat uit 20 vragen (kost minder dan 10 minuten om deze in te vullen), kunt u vinden op: <https://www.surveymonkey.com/r/77MQCLR?lang=nl>.

Luc Willemse & Emily van Egmond
Naturalis Biodiversity Center, Leiden

M E D E W E R K I N G G E V R A A G D

EEN LEVENDIGE COLLECTIE PADDENSTOELEN UIT NEDERLAND

De Paddenstoelengroep van Plant Breeding Wageningen UR onderzoekt de genetica en veredeling van eetbare en teelbare paddenstoelen. Ook doet de groep onderzoek naar nieuwe toepassingen van schimmels voor het opwaarderen van (lignocellulose) reststromen. Voor dit type onderzoek is de beschikbaarheid van een grote genetische variatie binnen de diverse soorten waaraan we werken van groot belang. We hebben al een flinke collectie (5000 stammen die ca. 135 soorten representeren) maar van veel soorten hebben we maar erg weinig isolaten uit de Nederlandse natuur. Plant Breeding Wageningen UR heeft naast publieke samenwerkingen ook een private samenwerking met researchbedrijf Limgroup B.V. te Horst. Limgroup is een agrarisch onderzoeksbedrijf dat o.a. eetbare paddenstoelen veredelt op basis van natuurlijke genetische variatie, met focus op champignon en shiitake. Ook voor dit onderzoek is het van groot belang om grote genetische variatie beschikbaar te hebben.

Veel leden van de NMV gaan regelmatig op excursie en hebben een goed beeld van het voorkomen van diverse soorten. Wij willen vragen of deze leden willen meehelpen om onze collecties uit te breiden, d.m.v. het opsturen van wilde paddenstoelen. Het gaat nadrukkelijk niet om grote hoeveelheden; één verse paddenstoel of een gedeelte ervan is voldoende om een rein-culture te maken en op te slaan in de collectie. De reïnculturen zullen door ons worden geïdentificeerd door middel van DNA analyse, waarna de verwantschap binnen soorten wordt bepaald. Op deze manier krijgen we ook een indruk van de genetische variatie binnen een soort en aanwijzingen voor de manier van verspreiding (vegetatief of via sporen). Wij verwachten op termijn een aantal onderzoeksresultaten met de NMV te delen. Neem voor nadere informatie contact op met Arend van Peer (arend.vanpeer@wur.nl) of Joost Kersten (jkersten@limgroup.eu).

ONDERZOEK NAAR SCHIMMELS EN FUNGI OP POEP

De Stichting ARK is op zoek naar een persoon die een betaald onderzoek kan uitvoeren naar fungi op mest van paarden die wel en niet zijn behandeld met een ontwormingsmiddel. Dit is onderdeel van het project 'Poep moet leven', waarmee ARK kijkt naar de kwaliteit van poep van grote grazers, met name in natuurgebieden. Algemeen wordt aangenomen dat het toedienen van ontwormingsmiddelen funest is voor het leven in de poep.

Het gaat om de soortenrijkdom van schimmels en paddenstoelen op die mest, van percelen in de Noordwaard bij de Biesbos en bij de Maashorst. Het onderzoek moet dit najaar gedaan worden. De onderzoeker kan zelf een offerte opstellen en indienen bij ARK.

Nadere informatie bij de waarnemend NMV-voorzitter, AnnaElise Jansen (vicevz@mycologen.nl) en de contactpersoon voor ARK, Jeroen Helmer (jeroen.helmer@ark.eu).

WORKSHOP MOSKLOKJES (*GALERINA*) OP 9 MAART 2019 IN WAGENINGEN

Om te stimuleren dat bij de heide-inventarisaties (heide is biotoop van het jaar 2018-19, zie Coolia 61(3)) ook de Mosklokjes op naam gebracht worden, organiseert de karteringscommissie in samenwerking met de wetenschappelijke commissie op zaterdag 9 maart 2019 een Workshop Mosklokjes in Wageningen. We hebben André de Haan, auteur van de drie welbekende boekjes over Galerina's in Vlaanderen, bereid gevonden deze workshop te begeleiden. U zult het meest aan deze dag hebben als u dit najaar alvast wat oefent met deze groep en materiaal verzamelt om mee te nemen. Je hebt voor determinatie weliswaar een microscoop nodig, maar daarmee zitten Mosklokjes wel boordevol goed waarneembare kenmerken, waarmee ze uitstekend gedetermineerd kunnen worden.

Op deze dag zal er ook gelegenheid zijn om samen met een deskundige naar andere lastig te determineren soorten uit de heide te kijken. Gooi de soorten uit de heide waar u niet uitkomt dus niet weg, maar documenteer ze (foto!), droog ze, en neem ze mee naar Wageningen. Chiel Noordeloos heeft al toegezegd aandacht te besteden aan satijnzwammen uit de heide.

In de Coolia van januari volgt meer praktische info, ook over hoe u zich voor deze dag op kunt geven.

Voor inlichtingen kunt u terecht bij Mirjam Veerkamp (veerkamp.berg@planet.nl).

DATUM MEIJENDEL-EXCURSIE GEWIJZIGD: VAN 17 NOVEMBER NAAR 15 DECEMBER.

In verband met de afsluiting van het 110-jarig jubileum van de NMV op 17 november in Doorn wordt de excursie naar Meijndel op **15 december** gehouden.

Zaterdag 15 dec.: Fungi van winter en late herfst in Meijndel. In deze laatste maand van het jaar maken we grote kans op typische winterpaddenstoelen zoals Duinmostrechtterzwam (*Clitocybe barbularum*), Roetkleurige schijntrechtterzwam (*Pseudoclitocybe expallens*) en Duinmostrechttertje (*Omphalina galericolor*), waarvan var. *lilacinicolor* er met vele honderden kan staan. Als het nog niet hard gevoren heeft, dan staat het duin ook vol met (late) herfstfungi. Voor gasteromyceten is december meestal de beste maand; ze trekken zich bovendien weinig aan van vorst. Onze waarnemingen tellen mee voor het 5000-soortenjaar van het piepjonge nationale park Hollands Duinen. We verzamelen om 10.30 uur bij station Voorschoten. OPBELEXCURSIE (uitsluitend bellen op vrijdag 14 dec. tussen 18.00 en 20.30 uur), tel. 06-5045 0192. Excursieleiders: Leo Jalink en Cora van der Plaats.

VOORAANKONDIGING

Weekend gewijd aan buikzwammen (Gasteromyceten) op 13 en 14 april 2019

Op zaterdag 13 en zondag 14 april 2019 organiseert de wetenschappelijke commissie (WeCo) een weekend rond buikzwammen (Gasteromyceten). De traditionele Floradag, op zaterdag 13 april te Doorn, zal nu ook in het teken van de buikzwammen staan. De ochtend is gevuld met een lezingenprogramma. Leo Jalink zal de eerste lezing voor zijn rekening nemen, waarna er voordrachten zijn van twee specialisten uit Zweden, Mikael Jeppson (specialist in o.a. Aardsterren, *Lycoperdon* en *Tulostoma*) en Juan Carlos Zamora (specialist in Aardsterren). Anders dan op een normale Floradag, zal het middagprogramma niet bestaan uit lezingen, maar zal er gelegenheid zijn om, samen met de aanwezige specialisten, naar zelf verzameld materiaal en demonstratiemateriaal te kijken. Daarbij komen dan zaken aan bod als: wat is de geschikte literatuur, waar moet je op letten bij het determineren, wat zijn de belangrijke kenmerken en hoe gebruik je de sleutels. Er zal voor worden gezorgd dat er ruim literatuur aanwezig is, en ook zal het mogelijk zijn om publicaties aan te schaffen.

Zondag 14 april wordt het buikzwammen-weekend voortgezet, waarschijnlijk op een andere locatie (Wageningen). Deze dag is speciaal bedoeld voor diegenen die dieper in de materie willen duiken. Men kan dan, onder begeleiding door specialisten, zelf meegebracht materiaal determineren met gebruik van microscoop. Om praktische redenen zal het aantal deelnemers hiervoor beperkt moeten zijn en zal men zich van tevoren moeten opgeven. Voorwaarde hierbij is dan ook dat je met zelf verzameld, en liefst al voor-gedetermineerd materiaal komt. Dan kun je ook maximaal profijt van deze dag hebben. Een ideale gelegenheid om met problematische aardsterren, stuifzwammen, gesteelde stuifballen, en bovisten aan te komen.

Deze workshop is geboren uit de gedachte dat we, met behulp van het legaat van Zanen, meer willen doen aan educatie. Dit weekend lijkt ons een goede stimulans om eens serieus met buikzwammen aan de gang te gaan. Vandaar ook dat we dit nu al aankondigen in Coolia: u hebt dan de mogelijkheid gedurende de komende maanden mooi en interessant materiaal voor dit weekend te verzamelen en u een beetje in te werken. U hoeft echt geen buikzwammen-specialist te zijn om aan de workshop mee te doen: ook als u nu bedenkt: hee, daar wil ik wel eens meer van weten: ga aan de slag, verzamel en determineer de komende herfst, en laat tijdens de workshop het inzicht doorbreken!

In de Coolia van januari 2019 volgt meer praktische informatie, ook over de mogelijkheid om u op te geven voor de workshop van zondag 14 april. Eventuele vragen kunt u neerleggen bij de secretaris van de WeCo, Inge Somhorst (zwamhorst@ziggo.nl).

JUBILEUMBIJEENKOMST 17 NOVEMBER 2018 IN DE KONINGSHOF TE DOORN

Het bestuur nodigt alle leden uit tot het bijwonen van de bijzondere jubileumbijeenkomst ter gelegenheid van ons **110-jarig bestaan** op zaterdag 17 november in De Koningshof te Doorn.

Programma

- 12:00 Lunch
- 13:00 Opening door dagvoorzitter Dr. Machiel Noordeloos
- 13:05 Jubileumtoespraak door waarnemend voorzitter Dr. AnnaElise Jansen
- 13:25 Voordracht Prof. Dr. Annemieke Verbeken (Universiteit Gent, Research Group Mycologie): Een reis rond de mycologische wereld in 40.000 dagen
- 14:25 Discussie
- 14:40 Voordracht Dr. Emiel Brouwer (Onderzoekscentrum B-Ware, Nijmegen): Ontwikkelingen in de ecologie van paddenstoelen en de noodzaak van natuurbeheer
- 15:40 Discussie
- 15:55 Afronding door dagvoorzitter
- 16:00 Borrel

Annemieke Verbeken is hoofd van de onderzoeksgroep Mycologie aan de Universiteit Gent, België. Ze begon taxonomisch onderzoek aan melkzwammen in 1992, aanvankelijk voor een PhD die focuste op tropisch Afrika. Ondertussen zijn melkzwammen nog steeds het centrale onderzoeksthema aan deze onderzoeksgroep maar dan wereldwijd en gebaseerd op veldwerk, microscopie en moleculaire methodes.

Mieke is ook actief in de Koninklijke Vlaamse Mycologische Vereniging en wil zowel studenten als amateurmycologen enthousiasmeren en opleiden in de mycologie.

Emiel Brouwer studeerde biologie aan de Radboud Universiteit Nijmegen. Hij promoveerde in 2001 op onderzoek naar herstelmaatregelen voor zwak gebufferde vennen, en is nu senior onderzoeker werkzaam bij B-WARE. Hier is hij verantwoordelijk voor het (toegepast) ecologisch onderzoek en taxonomische adviezen.

Emiel is lid van de Commissie Paddenstoelen en Natuurbehoud van de NMV.

De **lunch** is gratis en wordt u aangeboden door het bestuur. Indien u eraan deel wilt nemen dan graag aanmelden voor **1 november** bij de secretaris: nmv@mycologen.nl.

Bereikbaarheid 'Koningshof' in Doorn

Openbaar vervoer: Het beste reist u per trein naar station Driebergen-Zeist en daarna met de bus naar Doorn. U stapt uit bij halte 'centrum' pal voor 'Koningshof'.

Auto: Gratis parkeren in de parkeergarage* onder het 'Cultuurhuis'. Navigatiesysteem: Kerkplein 1, Doorn (ingang garage is aan de achterzijde van het gebouw). U loopt in oostelijke richting naar de 'Koningshof', tegenover de 'Maartenskerk'.

Komt u over de N255, uit de richting Utrecht via Driebergen? Ga dan in Doorn vóór het 'Cultuurhuis' rechts het Raadhuisplein op.

Komt u over de N255 uit de richting Amerongen of Leersum? Ga dan bij de verkeerslichten in Doorn rechtdoor. Daarna de eerste weg links het Raadhuisplein op direct na het 'Cultuurhuis'.

Komt u via de N227 uit de richting Amersfoort of Utrecht via Maarn? Ga dan bij de verkeerslichten in Doorn rechtsaf. Daarna de eerste weg links het Raadhuisplein op direct na het 'Cultuurhuis'.

Komt u uit de richting Wijk bij Duurstede? Ga dan bij de verkeerslichten in Doorn linksaf. Daarna de eerste weg links het Raadhuisplein op direct na het 'Cultuurhuis'.

* Indien de parkeergarage vol is (160 parkeerplaatsen) is er een betaalde parkeergelegenheid (€ 5,- per dag) bij 'Huis Doorn'. Navigatiesysteem: Langbroekerweg 10, Doorn. Ga vanaf de parkeergarage van het 'Cultuurhuis' rechtsaf de N225 op, bij de stoplichten rechtsaf. Aan de rechterkant is na ± 300 meter het parkeerterrein van 'Huis Doorn'.

M E D E D E L I N G E N

NIEUWJAARSBIJENKOMST 2019

De volgende nieuwjaarsbijeenkomst is op **zaterdag 12 januari 2019** in het WICC te Wageningen. Iedereen die een voordracht wil houden (bij voorkeur met plaatjes), kan zich voor 1 november opgeven bij de secretaris, Alfons Vaessen. Graag met vermelding van duur van de voordracht, de titel en eventueel de benodigde hulpmiddelen. Het programma en eventuele verdere bijzonderheden zullen in de volgende Coolia worden gepubliceerd.

ALGEMENE LEDENVERGADERING 2018

De Algemene Ledenvergadering zal worden gehouden op **zaterdag 23 februari 2019** in het Westerdijk Instituut in Utrecht. In de middag is er de traditionele boekverkoop en kan de bibliotheek van de NMV bezocht worden. Agenda en verdere bijzonderheden worden in de volgende Coolia gepubliceerd.

FLORADAG 2018

De Floradag vindt plaats op **zaterdag 13 april 2019** in De Koningshof te Doorn. Het programma wordt in de volgende Coolia gepubliceerd en staat in het teken van Gasteromyceten. Zie ook de Workshop-aankondiging op pag. 237 in deze Coolia.

CHEMICALIËNVERKOOP NIEUWJAARSBIJENKOMST

Zoals gebruikelijk worden op de Nieuwjaarsbijeenkomst diverse chemicaliën verkocht. Deze zijn echter alleen op bestelling leverbaar. We zien uw bestelling graag **vóór 15 november** tegemoet. Bestellingen voor deze datum worden zeker gehonoreerd. Van bestellingen die later binnenkomen is het niet zeker dat we ze op de nieuwjaarsbijeenkomst hebben. De volgende chemicaliën (ss. lato) kunnen worden besteld: ammonia, KOH 5%, KOH 10%, Melzer's reagens, Katoenblauw, Congorood, immersieolie, lenstissue, dekglasjes en objectglasjes. De chemicaliën zitten in flesjes van 10 ml, die voorzien zijn van een pipet. Bestellingen voor 15 november bij: Elze Dijkman, e-mail: elzedijkman@texel.com, onder vermelding van bestellingen nieuwjaarsbijeenkomst, of per post: Elze Dijkman, De Houtmanstraat 55, 1792 BA Oudeschild.

OVERLEDEN

Jacques Horsten, Zeist, overleden 6 juni 2018. Zie In Memoriam voorin deze Coolia.
Rudy van Dalen, Nieuwerkerk a/d IJssel, overleden 16 juli 2018.

